

22-bob. Bolalarni oilaga tarbiyaga olish (patronat)

194-modda. Oilaga tarbiyaga beriladigan bolalar (patronat)

Ota-ona qaramogʻidan mahrum boʻlgan voyaga yetmagan bolalar, shu jumladan tarbiya va davolash muassasalarida, shuningdek aholini ijtimoiy himoyalash muassasalaridagi bolalar oilaga tarbiyaga beriladi.

Bolalarni oilaga tarbiyaga olishni istagan shaxs vasiylik va homiylik organlari bilan kelishilgan holda bolalarni oldindan tanlab oladi.

Bolalarni oilaga tarbiyaga berish ularning xohishini hisobga olgan holda amalga oshiriladi. Oʻn yoshga toʻlgan bolalarni ularning roziligi bilan oilaga tarbiyaga berish mumkin.

Bolalarni oilaga tarbiyaga berish tartibi va shartlari qonun hujjatlari bilan belgilanadi.

Qarang: Oʻzbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 1999-yil 12-apreldagi 171-sonli qarori bilan tasdiqlangan “Voyaga yetmagan bolalarni farzandlikka va bolalarni oilaga tarbiyaga olish (patronat) toʻgʻrisida”gi nizomning ikkinchi boʻlimi (“Bolalarni oilaga tarbiyaga olish (patronat)”).

195-modda. Bolalarni oilaga tarbiyaga olish toʻgʻrisidagi kelishuv

Bolalarni oilaga tarbiyaga olish toʻgʻrisidagi kelishuv vasiylik va homiylik organlari bilan tutingan ota-ona oʻrtasida tuziladi.

Bolalarni oilaga tarbiyaga olish toʻgʻrisidagi kelishuvda bolalarni taʼminlash, tarbiyalash va ularga taʼlim berish,

tarbiyaga olgan tutingan ota-onaning huquq va majburiyatlari, vasiylik va homiylik organlarining bolalarni tarbiyaga olgan oilaga nisbatan majburiyatlari, shuningdek bunday kelishuvni bekor qilish asoslari va oqibatlarini ko'rsatilishi kerak.

Qarang: Bolalarni tarbiyalash uchun oilaga qabul qilish to'g'risida namunaviy bitim (ro'yxat raqami 2831, 10.10.2016-y.).

Kelishuv tuzilishidan oldin bolani tarbiyaga olayotgan shaxsning turmush shart-sharoitlari va oila a'zolarining sog'lig'i tekshiriladi.

Bolalarni oilaga tarbiyaga berishda vasiylik va homiylik organlari ularga bir yo'la kiyim-bosh va poyabzal beradi, bolani oilaga tarbiyaga olgan shaxsga esa, oilaga tarbiyaga olingan bolaning ta'minoti uchun qonun hujjatlarida belgilangan miqdorda har oyda nafaqa to'lab turadi.

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 1999-yil 12-apreldagi 171-sonli qarori bilan tasdiqlangan "Voyaga yetmagan bolalarni farzandlikka va bolalarni oilaga tarbiyaga olish (patronat) to'g'risida"gi nizom ikkinchi bo'limining III-bobi ("Bolalarni oilaga tarbiyaga olish to'g'risidagi kelishuv"), "Tarbiyalash (patronat) uchun oilalarga beriladigan yetim bolalarni kiyim-bosh, poyabzal bilan ta'minlash hamda bolani o'z tarbiyasiga olgan tutingan ota-onalarga har oylik nafaqa to'lash tartibi to'g'risida"gi nizom (ro'yxat raqami 1189, 18.11.2002-y.).

196-modda. Bolalarni oilaga tarbiyaga olish to‘g‘risidagi kelishuvning bekor qilinishi

Bolalarni tarbiyaga olish to‘g‘risidagi kelishuv uzrli sabablar (kasalligi, oilaviy yoki mulkiy mavqeyining o‘zgarishi, tarbiyasidagi bolalar bilan o‘zaro bir-birini tushunmaslik va boshqa sabablar) mavjud bo‘lsa, bolalarning tutingan ota-onasi tashabbusi bilan, shuningdek vasiylik va homiylik organlarining tashabbusi bilan yoki bola ota-onasiga qaytarilgan yoxud bola farzandlikka olingan taqdirda muddatidan ilgari bekor qilinishi mumkin.

Bolalarni oilaga tarbiyaga olish to‘g‘risidagi kelishuvni bekor qilishga oid nizolar sud tartibida hal qilinadi.

Qarang: O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 1999-yil 12-apreldagi 171-sonli qarori bilan tasdiqlangan “Voyaga yetmagan bolalarni farzandlikka va bolalarni oilaga tarbiyaga olish (patronat) to‘g‘risida”gi nizom ikkinchi bo‘limining V-bobi (“Bolalarni tarbiyaga olish to‘g‘risidagi kelishuvning bekor qilinishi”).

197-modda. Oilaga tarbiyaga olingan bolalarning huquqlari

Oilaga tarbiyaga berilgan bolalar:

o‘zlariga tegishli bo‘lgan aliment, shuningdek pensiya, nafaqa va boshqa ijtimoiy to‘lovlarni olish;

uy-joyga bo‘lgan mulk huquqi yoki uy-joylardan foydalanish;

Qarang: O‘zbekiston Respublikasi Uy-joy kodeksining 32-moddasi.

qonun hujjatlariga muvofiq uy-joy olish huquqlarini saqlab qoladilar.

Qarang: O‘zbekiston Respublikasi Uy-joy kodeksining [6-bobi](#) (“Munitsipal, idoraviy uy-joy fondi va aniq maqsadli kommunal uy-joy fondidagi turar joylarni berish”), O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2010-yil 2-avgustdagi 164-sonli qarori bilan tasdiqlangan “Yetim bolalar va ota-ona qaramog‘idan mahrum bo‘lgan bolalarni turar joylar bilan ta’minlash tartibi to‘g‘risida”gi [nizom](#)

Oilaga tarbiyaga berilgan bolalar o‘z huquq va manfaatlarini himoya qilish, ota-onasi va qarindoshlari bilan ko‘rishish huquqiga ham egadirlar.

Qarang: mazkur Kodeksning [66](#) va [67-moddalari](#).

Bolaning manfaatiga daxldor har qanday masala oilada hal qilinayotganida bola o‘z fikrini bildirishga haqli.

Qarang: mazkur Kodeksning [68-moddasi](#), O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 1999-yil 12-apreldagi 171-sonli qarori bilan tasdiqlangan “Voyaga yetmagan bolalarni farzandlikka va bolalarni oilaga tarbiyaga olish (patronat) to‘g‘risida”gi nizom ikkinchi bo‘limining [VI-bobi](#) (“Oilaga tarbiyaga olingan bolalarning huquqlari”).

198-modda. Tutingan ota-ona

Voyaga yetgan har ikki jinsdagi shaxslar tutingan ota-ona bo‘lishlari mumkin, quyidagilar bundan mustasno:

sud tomonidan muomalaga layoqatsiz yoki muomala layoqati cheklangan deb topilgan shaxslar;

Qarang: O‘zbekiston Respublikasi Fuqarolik kodeksining 30-moddasi, O‘zbekiston Respublikasi Fuqarolik protsessual kodeksining 31-bobi (“Fuqaroni muomala layoqati cheklangan yoki muomalaga layoqatsiz deb topish”).

sud tomonidan ota-onalik huquqidan mahrum qilingan yoki ota-onalik huquqi cheklangan shaxslar;

Qarang: mazkur Kodeksning 79 va 83-moddalari.

qonun bilan o‘z zimmasiga yuklatilgan majburiyatni lozim darajada bajarmaganligi uchun vasiylik yoki homiylik vazifalarini bajarishdan chetlashtirilgan shaxslar;

Qarang: O‘zbekiston Respublikasi “Vasiylik va homiylik to‘g‘risida”gi Qonunining 30-moddasi.

ilgari farzandlikka bola olgan, lekin ushbu Kodeks 169-moddasining birinchi qismida nazarda tutilgan asoslar bo‘yicha sud tomonidan farzandlikka olish bekor qilingan shaxslar;

qasddan qilgan jinoyatlari uchun ilgari hukm qilingan shaxslar;

Qarang: O‘zbekiston Respublikasi Jinoyat kodeksining 21-moddasi.

sog‘lig‘ining holatiga ko‘ra bolani tarbiyalash majburiyatini bajara olmaydigan shaxslar.

Tutingan ota-onalarni tanlash vasiylik va homiylik organlari tomonidan amalga oshiriladi.

Tutingan ota-ona tarbiyaga olingan bolaga nisbatan vasiylik huquq va majburiyatlariga egadir.

Qarang: O‘zbekiston Respublikasi “Vasiylik va homiylik to‘g‘risida”gi Qonunining [31](#), [32-moddalari](#), O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 1999-yil 12-apreldagi 171-sonli qarori bilan tasdiqlangan “Voyaga yetmagan bolalarni farzandlikka va bolalarni oilaga tarbiyaga olish (patronat) to‘g‘risida”gi nizom ikkinchi bo‘limining [VII-bobi](#) (“Tutingan ota-onaning huquq va majburiyatlari”).

199-modda. Bolalarni tarbiyaga olgan shaxslarning javobgarligi

Bolalarni tarbiyaga olgan shaxslar o‘z huquqlaridan g‘arazgo‘ylik yoki boshqa past niyatlarda, tarbiyasidagi bolalarga zarar keltirgan holda foydalansalar, shuningdek ularni nazoratsiz hamda zarur moddiy yordamsiz qoldirsalar, vasiylik va homiylik organi bolalarni tarbiyaga olgan shaxslarni qonunda belgilangan tartibda javobgarlikka tortish masalasini qo‘zg‘atishga haqli.

Qarang: O‘zbekiston Respublikasi Ma‘muriy javobgarlik to‘g‘risidagi kodeksning [48-moddasi](#), O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 1999-yil 12-apreldagi 171-sonli qarori bilan tasdiqlangan “Voyaga yetmagan bolalarni farzandlikka va bolalarni oilaga tarbiyaga olish (patronat) to‘g‘risida”gi nizom ikkinchi bo‘limining [19-bandini](#).

200-modda. Oilaga tarbiyaga berilgan bolalarning turmush sharoitlarini va ularning tarbiyalanishini kuzatib borish

Vasiylik va homiylik organlari oilaga tarbiyaga berilgan bolalarning turmush sharoitlarini va ularning tarbiyalanishini kuzatib boradilar.

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 1999-yil 12-apreldagi 171-sonli qarori bilan tasdiqlangan "Voyaga yetmagan bolalarni farzandlikka va bolalarni oilaga tarbiyaga olish (patronat) to'g'risida"gi nizom ikkinchi bo'limining 19-bandi.